

УДК 027.021(477–25):332.143

Лілія Присяжна,

наук. співроб. НЮБ НБУВ

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОДУКТИ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена розгляду ролі бібліотек як складової інформаційної інфраструктури України. Висвітлено процес формування інформаційних матеріалів з економічної проблематики для обслуговування органів державної (місцевої) влади та управління, а також здійснено аналіз еволюції бібліотечно-інформаційних матеріалів з економічної тематики.

Ключові слова: інформаційний ресурс, бібліотечно-інформаційні продукти, електронні інформаційні технології, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, інфраструктури НБУВ, СІАЗ.

Україна, як і весь світ, поступово входить в епоху, для якої інформаційна галузь стає визначальною у функціонуванні найважливіших сфер життя суспільства. Водночас, на думку одного з теоретиків інформаційного суспільства М. Кастельса [8], сучасну технологічну революцію характеризує не просто центральна роль знань та інформації в усіх сферах життєдіяльності людей, а використання цих знань та інформації для генерування нових знань і технологій, що обробляють інформацію і забезпечують комунікацію. Таким чином, наукові знання, у поєднанні з постійною модернізацією процесів їхньої генерації та засобів комунікації, є головним чинником зростання національного продукту, успішності економіки, запорукою національної безпеки.

Продуктом інтелектуальної діяльності суспільства є інформаційні ресурси. Сьогодні вони розглядаються як стратегічний ресурс розвитку будь-якої країни, який за своєю значущістю не поступається іншим – фінансовим, сировинним, матеріально-технічним [7].

Бібліотека як інформаційний соціальний інститут сьогодні активно шукає нові моделі, шляхи та напрями своєї подальшої ефективної роботи, розширює функції, стає невід'ємним елементом усіх соціальних програм, які сприяють вирішенню сучасних проблем громади. У зв'язку з цим, останнім часом зріс науковий інтерес фахівців до нововведень у

бібліотеках. Актуальній проблемі організації та модифікації інформаційних ресурсів надавалася увага в роботах таких відомих фахівців бібліотечної справи, як Л. Костенко [10], І. Курас [11], А. Соляник [13], В. Терешин [15] та ін. У цих роботах особливу увагу приділено аналізу адаптації технології бібліотечного обслуговування до потреб користувачів.

Деякі тенденції інноваційного розвитку бібліотек досліджені в роботах А. Ванєєва, Н. Карташова, В. Мінкіної, Н. Слядневої, А. Соколова, Ю. Столярова та ін.

Задовольнити інформаційні потреби користувача, зробити доступною для нього інформацію – саме в цьому сьогодні полягає одна з найважливіших соціальних функцій бібліотек. Ця функція здійснюється бібліотекою шляхом обслуговування – наданням бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг.

Загальновідомо, що основною функцією будь-якого інформаційного продукту є його інформативність. Адже продукт, який містить документи, але не містить потрібної інформації у цих документах, не може існувати як важливий інформаційний ресурс суспільства.

Бібліотечно-інформаційні продукти, затребувані різними категоріями користувачів бібліотеки, по суті, є формою ефективного введення в обіг потрібних суспільству масивів інформації, доступ до якої сучасних користувачів з характерним дефіцитом часу і, як правило, незначними навичками самостійної роботи з великими обсягами інформації без ефективних посередників, інформаційних фахівців-аналітиків є ускладненим.

Як наслідок, інформаційна функція бібліотек у процесі дедалі більш тісної співпраці з користувачами трансформується в інформаційно-аналітичну функцію. Іншими словами, на зміну основної функції бібліотеки – забезпечення літературою та інформацією, здійснення повного та якісного бібліотечно-бібліографічного обслуговування всіх категорій читачів згідно з інформаційними запитами на основі широкого доступу до бібліотечних та інформаційних ресурсів приходять нові форми передачі інформації, що здатні замінити першоджерела та заощадити час користувача. Зокрема, освоюються нові аналітичні методи перероблення інформації, формуються інформаційно-бібліографічні бази даних різної спрямованості, реалізується комплексний підхід до вирішення інформаційних завдань, при якому замовник отримує всі необхідні інформаційно-консультативні послуги щодо свого запиту. При цьому власне бібліографічна інформація, раніше – основний продукт інформаційної діяльності бібліотеки, поступово стає допоміжним засобом внутрішнього використання.

Продовжуючи цю думку в контексті цього дослідження, можемо додати, що на нинішньому етапі бібліотека, розробляючи власні технології обробки інформації, що використовуються під час проведення наукових досліджень, організує на їхній основі власну синтезовану продукцію, яка може задовольнити інформаційні потреби владних структур.

Інформаційна співпраця бібліотек із владними структурами на загальнодержавному й регіональному рівнях полягає в наданні їм інформації з конкретного питання, що надходить з різноманітних джерел (відкритих і закритих); систематизації оцінок конкретної проблеми, наданні можливих (у необхідних випадках альтернативних) варіантів підходу до вирішення проблеми; формуванні висновків на основі аналізу, пропозицій про політичні та організаційні дії органів управління з питання, що аналізується (наприклад, прийняття конкретних заходів або залишення проблеми без уваги) [1].

Саме інформаційно-аналітичні структури при бібліотечних установах, залучаючи наявний інформаційний потенціал основних масивів бібліотечних фондів, сьогодні перетворюються у вітчизняні «фабрики думок». Вони стають ефективним і перспективним у своєму розвитку суб'єктом інформаційних обмінів у структурі суспільства. Це обумовлюється, по-перше, постійним розширенням інформаційного простору, подальшим зростанням обсягів інформації, що актуалізує питання її структуризації та ефективного керування інформаційними масивами, по-друге, опорою на вже напрацьовані значні обсяги інформації, що зосереджені у фондах бібліотек і, по-третє, доступом і зростаючими можливостями в керуванні масивами електронної інформації, що продукуються у всьому світі [6].

У цьому контексті яскравим прикладом щодо ефективного використання потенціалу наукової бібліотеки як центру інформаційно-аналітичного супроводу ринкових перетворень в умовах глобалізації є діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) НАН України.

Розглядаючи фонди НБУВ, треба зробити наголос на істотних їхніх якісних відмінностях, що існують між ними як інформаційними джерелами для задоволення потреб органів державної влади, зокрема в економічних матеріалах. Використання фондів наукової бібліотеки дає змогу готувати інформаційно-аналітичні матеріали, що характеризують суспільні явища та процеси, перш за все з якісної, а не кількісної точки зору, починаючи від коротких оперативних довідок і закінчуючи великими доповідями. У цілому, говорячи про інформацію, що міститься в цих джерелах, то вона може мати фундаментальний чи прикладний,

аналітичний чи оглядовий характер, різнитись за ступенем оперативності тощо. Наприклад, найбільший обсяг фундаментальної наукової інформації містять наукові монографії. Матеріали, викладені в наукових журналах, мають переважно прикладний характер. У тижневиках, у тому числі ділових, більше аналітичної інформації, ніж у щоденних газетах. Якщо порівнювати джерела щодо ступеня оперативності, більш оперативними вважається щоденна періодика. Надзвичайно важливе значення має численна довідкова література, накопичена у фондах бібліотеки.

Для безпосереднього інформаційно-аналітичного супроводу прийняття управлінських рішень і вдосконалення управлінської діяльності в структурі НБУВ сформовані відповідні інфраструктури: Фонд Президентів України, відділ Організації Об'єднаних Націй (ООН), відділ довідково-бібліографічного обслуговування (ДБО), Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ), Національна юридична бібліотека (НЮБ) тощо. Ці спеціальні підрозділи бібліотек поєднані єдиним технологічним циклом, методиками використання бібліотечних фондів, відпрацьованими формами роботи та характеристиками основних категорій замовників.

Зокрема, Фонд Президентів України, заснований Указом Президента України від 5 квітня 1996 р. № 244 (244/96) «Про надання Центральній науковій бібліотеці ім. В. І. Вернадського статусу національної», діє на правах науково-дослідного інституту і, як спеціальна бібліотечно-архівна колекція, є основним центром, що забезпечує збирання, збереження та впровадження в науковий і культурний обіг документальних матеріалів, які відображають державну, суспільно-політичну діяльність, творчість і життя президентів України. Водночас Фонд Президентів України здійснює інформування владних структур із проблеми формування фондів, що відображають розвиток інституту президентства в Україні. Крім того, за час існування Фонд Президентів шляхом контент-моніторингу газетної періодики (у друкованому та електронному форматі) продемонстрував унікальний за змістом і структурою та значним за обсягом (БД нараховують понад 200 тис. записів) інформаційно-аналітичний ресурс із соціально-політичної тематики, яким на сьогодні володіє НБУВ [14].

Отримати унікальну інформацію з усіх напрямів діяльності Організації Об'єднаних Націй надає спеціалізований зал публікацій ООН. Фонд залу публікацій ООН містить офіційні публікації головних органів ООН щодо їхньої діяльності, а також публікації з різних питань соціально-економічного розвитку, прав людини, запобігання злочинності, розвитку освіти, науки та культури в періодичних виданнях ООН, ЮНЕСКО,

ВООЗ, МАГАТЕ, ФАО, МОП, Світового банку, Міжнародного валютного фонду, ІКАО.

Відділ довідково-бібліографічного обслуговування є науково-прикладним структурним підрозділом Центру науково-бібліографічної інформації (ЦНБІ) Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Серед основних напрямів роботи відділу – вивчення та інформаційне забезпечення запитів органів державної влади та управління: Адміністрації Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, президії НАН України, установ та організацій. В основному запити стосуються проблем законодавчого забезпечення, правового реформування, актуальних питань міжнародного співробітництва, розвитку підприємництва тощо.

Національна юридична бібліотека як структурний підрозділ Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського забезпечує акумуляцію та ефективне використання документально-інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв, що містять правову інформацію (сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними тощо), а також інші ресурси інформації, суміжні за своєю змістовною основою з правовими, які сприяють удосконаленню правотворчої діяльності в Україні, вивченню громадської думки про ефективність правотворення, суспільні потреби в його вдосконаленні, перспективи його розвитку в контексті суспільної еволюції.

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади була започаткована в Центральній науковій бібліотеці АН України незадовго після завершення формування вищих органів державної влади. Уже сама її назва (спочатку вона мала назву – відділ інформаційно-аналітичного забезпечення органів законодавчої, виконавчої і судової влади) говорила про те, що це була перша спроба, перший експеримент у створенні підрозділу в найбільшій бібліотеці суверенної України, орієнтованого на задоволення інформаційно-аналітичних запитів державних органів. Універсальність роботи СІАЗ зумовлювалася тим, що вона однією з перших прийшла на допомогу державотворцям України. Зокрема, на допомогу керівництву Верховної Ради, Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів готувалися підбірки матеріалів з доволі широкого спектра питань соціально-політичної та економічної проблематики.

На той час у СІАЗ було відпрацьовано методику підготовки щоденних оглядів періодичних видань, республіканських та обласних газет України й російськомовних газет СНД (усього понад 200 найменувань щодня)

згідно з погодженою із замовниками тематикою, оглядів спеціальних періодичних видань з матеріалами, що стосуються розвитку економіки України. Було також розпочато підготовку оглядів та формування відповідної бази даних актуальних подій політичного, економічного та соціального життя у відображенні місцевої (районної, міської) преси.

На сьогодні постійними багаторічними партнерами СІАЗ є обласні, міські, районні держадміністрації, а також громадські організації, інформаційні центри в усіх регіонах України загальною кількістю понад 600 колективних абонентів. Послугами СІАЗ користується ряд українських і зарубіжних посольств, ефективний взаємообмін матеріалами здійснюється з Центром політичної кон'юнктури Росії.

СІАЗ займається підготовкою матеріалів, орієнтованих безпосередньо на задоволення інформаційно-аналітичних запитів і потреб органів державної влади та місцевого самоврядування. Характерною особливістю інформаційно-аналітичної продукції СІАЗ є широка база посилань, що орієнтує користувача в масивах наявної інформації.

Використання фондів НБУВ дає змогу співробітникам СІАЗ визначати місце нової інформації в загальному інформаційному полі, класифікувати її та ефективно використовувати для створення синтезованих інформаційних продуктів, які максимально задовольняють інформаційні потреби всіх замовників, зокрема органів державної влади [12].

Зважаючи на те, що з розвитком державних структур зростали також їхні потреби в інформації, обсяги запитів на підготовлену в СІАЗ інформаційно-аналітичну продукцію теж збільшувались.

Використовуючи фонди НБУВ на паперових та електронних носіях, ресурси Інтернету, СІАЗ створює нову інформацію в загальному інформаційному полі, класифікує її та ефективно використовує для створення аналітико-синтезованих інформаційних продуктів, які користуються дедалі більшим попитом і максимально задовольняють інформаційні потреби користувачів.

Різноманітність видань СІАЗ дає можливість зафіксувати, проаналізувати й донести до всіх замовників, зокрема органів державної влади, різні сторони розвитку процесів, що відбуваються в українському суспільстві, у тому числі економічного характеру. Підкреслимо, що використання фондів наукової бібліотеки дає змогу готувати інформаційно-аналітичні матеріали, що висвітлюють економічні явища і процеси, перш за все з якісної, а не тільки з кількісної сторони.

Урахування тематики замовлення споживача (органів державної влади та місцевого самоврядування) у процесі підготовки інформаційної

продукції дає змогу співробітникам СІАЗ застосовувати різноманітні форми подачі інформації (бази даних, огляди, аналітичні матеріали тощо).

Як показує практика діяльності СІАЗ, тематика проблеми, яку треба вирішити, може мати пошуковий характер (тобто мати узагальнений чи недостатньо чіткий запит) або бути вказана точно.

Пошукова тематика обумовлена об'єктивними механізмами функціонування інформаційної сфери суспільства, коли через новизну, нерозробленість проблеми чи через дефіцит часу на її усвідомлення постановка завдання здійснюється зацікавленими суб'єктами швидше на інтуїтивному, ніж на формально-логічному рівні. Водночас вона залишає більше свободи для маневру та використання найрізноманітніших інформаційних джерел. Прикладом замовлень такого типу є теми «Приватизація», «Вільні економічні зони (ВЕЗ)» та деякі інші, на які було підготовлено відповідні аналітичні матеріали, а також проблематика оглядових матеріалів «Фінанси», «Паливно-енергетичний комплекс» тощо.

У випадку точного визначення теми аналізу замовником вона, як правило, пов'язана з якимись конкретними подіями. Наприклад, СІАЗ було підготовлено огляд періодичної преси «Проблеми вугільної галузі у висвітленні ЗМІ» (2003) або аналітичний матеріал «Діяльність НАК "Нафтогаз України" на ринку природного газу» (2004).

У суто інформаційному плані організація формування бібліотечно-інформаційних продуктів полягає в узгодженні інформаційних потреб замовника (органи державної влади) з відповідними можливостями інформаційних джерел. Кількісні та якісні характеристики інформації, що міститься в цих джерелах, розглядаються перш за все під кутом зору виконання конкретного завдання. Саме з таких позицій аналітики СІАЗ оцінюють поняття ступеня достатності (дефіциту), концентрації (дисперсії) інформації, інформаційного шуму тощо.

Нерідко виникають ситуації, коли при доброму інформаційному забезпеченні питання окремі аспекти цієї проблематики інформаційно дефіцитні, особливо на матеріали аналітичного характеру. Або в іншому випадку – багато повідомлень, які мають суто інформаційний характер, водночас відсутні аналітичні матеріали. Ситуація, коли в інформаційних джерелах мало аналітичних матеріалів, присвячено досліджуваній проблемі, а серед матеріалів переважно інформаційного характеру багато повторів повідомлень офіційних джерел інформації за відповідні періоди (півроку, рік тощо), призводить до симбіозу дефіциту аналітичних джерел з високим ступенем дисперсії інформації.

Також може бути ситуація, коли спостерігається надзвичайний

дефіцит будь-якої інформації; дуже значна дисперсія тих нечисленних повідомлень, що траплялись в інформаційних джерелах; великий інформаційний шум через наповнення джерела матеріалом суспільно-політичного характеру з порушених питань.

Важливою є оцінка інформації щодо достовірності (підтверджувана, сумнівна, неправдоподібна тощо) та оперативності (історія питання, стан на сьогодні, прогноз). Підвищенню рівня об'єктивності й ґрунтовності аналізу сприяє також підбірка матеріалів з різних джерел.

Використання такого підходу дає можливість СІАЗ випускати широку номенклатуру інформаційних продуктів, спрямованих на задоволення потреби органів державної влади в отриманні системної, достовірної та оперативної інформації з економічних проблем.

Зокрема, невід'ємною частиною роботи з підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів служби є формування й наповнення повнотекстових баз даних (БД). З перших років свого існування на базі аналізу запитів органів державної влади та місцевого самоврядування було розпочато формування анотованої бази даних «Події, факти, коментарі» за матеріалами періодичної преси (центральні видання України, основні обласні газети, російськомовні зарубіжні видання) і БД на матеріалах регіональної преси «Вісті з регіонів». БД допомагали відслідковувати діяльність місцевих і центральних органів державної влади в кожній з областей України, аналізувати процеси економічних перетворень у регіонах тощо.

Сьогодні БД надають можливість формувати й підтримувати досє з економічної тематики, у тому числі в режимі ретроспективного запиту.

Досліджуючи оглядові матеріали з економічних питань, які були розроблені аналітиками служби в період 1995–2002 рр. [2], слід констатувати, що на той час потреба органів державної влади була в інформації з питань діяльності Кабінету Міністрів України; економічної політики (реформи АПК, вугільної галузі, військово-промислового комплексу тощо); перебігу бюджетного процесу в Україні; стану валютного ринку; проблеми соціально-економічного розвитку регіонів України; залучення іноземних інвесторів в Україну; розвитку процесів приватизації в Україні; проблеми Чорноморської зони економічного співробітництва (ЧЗЕС); аналізу транзитного потенціалу України (автотранспортні, газотранспортні, нафтогазові, портово-транзитні коридори); енергоресурсів каспійського нафтогазового шельфу; ролі ВЕЗ на сучасному етапі розвитку світової економіки; проблеми і перспективи вітроенергетики; ГУУАМ – стан і перспективи; становлення державних

і холдингових компаній в українській економіці; злочинів в економічній сфері: тіньовий сектор економіки; українсько-російських відносин; українсько-білоруських відносин; українсько-молдовських економічних відносин; українсько-польських економічних відносин; українсько-румунських економічних відносин.

Паливно-енергетичний комплекс є одним з основних в економіці країн, особливо в такій енергозалежній, як українська. Відтак інформація щодо ситуації у цій сфері є чи не найбільш насиченою подіями та завжди актуальною як для органів державної влади, так і для ділової спільноти в цілому. У зв'язку з цим і враховуючи потребу в цій інформації органів державної влади, СІАЗ був започаткований огляд «Паливно-енергетичний комплекс: стан і перспективи розвитку», який надавав матеріали щодо загальних питань економічного розвитку паливно-енергетичного комплексу, проблем техніко-економічного розвитку газової, нафтової, вугільної промисловості й електроенергетики, висвітлює зовнішньоекономічну діяльність і світовий досвід у цій сфері.

Під час роботи над оглядом згідно з погодженою із замовниками тематикою щоденно оброблялося понад 200 найменувань республіканських та обласних періодичних видань України та російськомовних періодичних видань СНД.

Отримати максимум інформації при обмежених обсягах тексту, малій кількості документів, забезпечити компактність і високу інформаційну місткість вторинного документа давав змогу відбір із цього масиву джерел періодичної преси, як правило, тих матеріалів, що містили найбільшу кількість релевантних ідей із проблеми (теми) порівняно з іншими, поданих з високою інформативною компактністю, щільністю. При цьому, якщо з певної теми було кілька первинних документів, перевага надавалася тим з них, які мали найповніший обсяг профільної оригінальної інформації.

Значною популярністю в центральних владних структурах і місцевого самоврядування набув інформаційно-аналітичний журнал «Україна: події, факти, коментарі», присвячений висвітленню та аналізу найактуальніших подій суспільного життя в економічній, політичній і соціальній сферах, розвитку національних відносин, проблемам ефективності державотворчого процесу в Україні.

Відмінною рисою цього інформаційно-аналітичного продукту є застосування різноманітних форм подачі інформації. Крім того, значна його частина базується на матеріалах з регіональної проблематики.

Варто зазначити, що змістовне наповнення журналу не є постійною

величиною. Рубрикатор видання змінюється залежно від тематичного запиту користувача, що необхідно для забезпечення й подальшого розвитку його діяльності в умовах прояву глобальної економічної кризи, політичних катаклізмів, наявних правових проблем у різних сферах діяльності тощо.

Наприклад, серед пріоритетних тем з економічної проблематики, які розглядалися в журналі «Україна: події, факти, коментарі» (№ 8, 2001), можна навести такі: законодавча влада (наприклад, «Газові потоки – в єдине правове русло»); виконавча влада (наприклад, «Оперативність сприятиме надходженню інвестицій», «Програма дій»); актуальні проблеми економічного життя України (наприклад, «Проблеми і перспективи функціонування та розвитку ВЕЗ в Україні»); держава та економічний розвиток (наприклад, «Прогнозовану ринкову ціну електроенергії в листопаді 2001 р. затвердила НКРЕУ», «Українську нафту продадуть по ціні нижче ринкової» тощо); фінанси та ринки капіталів (наприклад, «Гривня стабільна», «Нафтові вишки»); Україна в міжнародних економічних відносинах (наприклад, «Газові потоки – в єдине русло», «Енергетиків зближує економія») тощо.

Вивчення наявних проблем, співвідносних з реальною практичною діяльністю замовників, і налагодження ефективної системи прямих і зворотних зв'язків на всіх стадіях циклу задоволення інформаційних потреб органів державної влади дає змогу своєчасно забезпечувати їх ефективною інформацією. На підтвердження цієї тези слід зазначити, що сьогодні інформаційно-аналітичні матеріали, розміщені в журналі, в електронному вигляді, крім центральних органів влади, доводяться до відома понад 400 адресатів в обласних центрах, містах і районах України.

Це далеко не повний перелік форм і напрямів діяльності СІАЗ. Для підготовки більш широкого спектра інформаційних продуктів для відповідних потреб органів державної влади в режимі «запит – відповідь» із проблем розвитку вітчизняної економіки при інформаційному забезпеченні СІАЗ здійснює підготовку інформаційно-аналітичних матеріалів щодо потенційно можливих тем у випереджувальному режимі з метою надання в майбутньому необхідної інформації в максимально стислі терміни. Ідеться про підготовку експертних оцінок, аналітичних довідок і прогнозів з тих проблем, які вже найближчим часом можуть стати ключовими. Зокрема, СІАЗ готує інформаційно-аналітичний бюлетень «Прогнози», у якому висвітлюється як ситуація в цілому (тобто прогнозування її перспективного розвитку, наукові рекомендації щодо вирішення проблем), так і розгляд зустрічних процесів прийняття рішень

відповідними структурами (зокрема, органами державної влади), реалізація цих рішень та ефективність їхньої дії.

Застосовуючи сучасні технології в процесі підготовки деяких інформаційно-аналітичних продуктів, проводиться оцифровка інформації з паперових носіїв і структуризація її за певними темами. Наприклад, для випуску «Національна безпека: геополітичні, соціально-економічні та інші фактори», що видається спільно з Інститутом оперативної діяльності та державної безпеки, сканується наукова література, що надходить до НБУВ, з проблем національної безпеки.

Попит на бібліотечно-інформаційну продукцію з боку владних структур дедалі зростає, а замовлення ускладнюються. Наприклад, останнім часом для забезпечення органів державної влади правовою аналітичною інформацією структурний підрозділ НБУВ Національна юридична бібліотека започаткувала нову форму інформаційного випуску з використанням таблиць і графіків – щомісячний аналітичний огляд на базі електронної інформації «Тенденції протестних настроїв у громадській думці».

Основною ідеєю аналітичного огляду є моніторинг інформації й контент-аналіз електронних ЗМІ щодо протестних настроїв у різних сферах суспільного життя (політичні, економічні, соціальні, екологічні, етнічні й конфесійні), суті цих конфліктів, їхньої кількості, ініціаторів, форми протесту та визначення регіонів конфлікту з подальшим поданням інформації у вигляді таблиць і діаграм.

Зібраний у процесі моніторингу матеріал являє собою розрізнені первинні відомості щодо окремих протестних акцій у різних регіонах України. У такому вигляді матеріал ще не характеризує явища в цілому: не дає уявлення щодо суті конфліктів, їхньої кількості (чисельності), ініціаторів акцій і визначення протестної активності по регіонах України тощо.

Разом з тим табличний спосіб зображення даних із коротким супровідним пояснювальним текстом є більш інформативним і певною мірою наочним. Водночас таблиці також мають недоліки: розуміння цифрового змісту, вдумлива робота з цифрами, серйозний порівняльний аналіз потребує досить багато часу. Більшою наочністю володіють графіки, складені на основі табличних даних. Графічне зображення отриманих даних дає змогу практично «з ходу» відмітити особливості досліджуваного явища, що містяться в численних кількісних показниках, побачити тенденції і закономірності його зміни, виявити взаємозв'язки з іншими явищами й процесами й навіть припустити його можливий розвиток у майбутньому.

Практика формування елементів інформаційно-аналітичного

забезпечення органів управління на базі сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій стикається із серйозними недопрацюваннями, пов'язаними із загальною теоретичною складністю поставлених завдань, а також з недостатнім дослідженням структур, форм, методів і механізмів управління на місцях [9]. Але практика доводить, що на поліпшення державної служби як інформаційно-комунікаційної системи впливають організаційні заходи, тобто необхідність створення й постійного вдосконалювання інформаційно-аналітичних служб [3].

Таким чином, вивчення наявного інформаційного потенціалу вітчизняної системи бібліотечних установ, їхня мережа, рівень кадрової забезпеченості дає підстави для висновку: різноманітність бібліотечно-інформаційних продуктів дає змогу задовольнити інформаційні потреби органів державної (місцевої) влади в інформації з доволі широкого спектра питань соціально-політичної та економічної проблематики.

Список використаних джерел

1. *Арістова І. В.* Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти : монографія / І. В. Арістова ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х. : Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. – 368 с.
2. Бібліографія аналітичних матеріалів СІАЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/siaz.html>. – Назва з екрана.
3. *Білорус О. Г.* Глобалізація і безпека розвитку : [монографія] / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко. – К. : КНЕУ, 2001. – 733 с.
4. *Горовий В.* Еволюція інформаційних запитів суспільства як фактор бібліотечної трансформації / В. Горовий // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-ка України. – 2007. – Вип. 18. – С. 36–49.
5. *Давыдова И. А.* Библиотека как участник информационного производства [Электронный ресурс] / И. А. Давыдова. – Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2003/trud/tom1/sec/Doc52>. HTML. – Загл. с екрана.
6. Звіт про НДР: Інформаційно-аналітичне забезпечення управління процесами реформування українського суспільства / В. М. Горовий, Т. Ю. Гранчак, Л. А. Чуприна [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2006. – 59 с.; 60 джерел, 4 дод.
7. Про Національну програму інформатизації : Закон України [Електронний ресурс] // Відом. Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – С. 181. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/>

main.cgi?nreg=74%2 F98%2 D%E2%F0&p=1181903521686018. – Назва з екрана.

8. *Кастельс М.* Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М., 2000. – 608 с.

9. *Коваль Р. А.* Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів влади : автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління : спец. 25.00.02 / Р. А. Коваль. – Х., 2008. – 20 с.

10. *Костенко Л. Й.* Онлайнкові ресурси бібліотеки: створення, використання / Л. Й. Костенко // Бібл. вісн. – 2003. – № 1. – С. 18–29.

11. *Курас І.* Інтеграція інформаційних ресурсів – стратегічний напрям забезпечення інформаційних потреб суспільства / І. Курас // Бібл. вісн. – 2004. – № 6. – С. 50–52.

12. Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у процесі демократичних перетворень українського суспільства / В. М. Горовий, Т. Ю. Гранчак, Л. А. Чуприна [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2009. – 64 с.

13. *Соляник А.* Пріоритетні напрями вдосконалення документопостачання бібліотек України / А. Соляник // Вісн. Кн. палати. – 2000. – № 1. – С. 7–10.

14. *Танатар Н.* Інформаційно-аналітичні ресурси із соціально-політичної проблематики: загальний огляд / Н. Танатар // Наук. пр. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-ка України. – 2011. – Вип. 30. – С. 25–32.

15. *Терешин В. И.* Библиотечный фонд: 2-е изд., исправ. и доп. / В. И. Терешин. – М. : Профиздат, 2001. – 176 с.